

NGHỊ LUẬN VỀ MỘT BÀI THƠ, ĐOẠN THƠ

I – BÀI TẬP

1. Bình luận bài thơ *Gánh nước đêm* của Trần Tuấn Khải.
2. Cảm nhận của anh (chị) về bài thơ *Tràng giang* của Huy Cận.
3. Thử tưởng tượng tình huống Hàn Mặc Tử làm bài thơ *Đây thôn Vĩ Dạ* và tâm trạng nhà thơ bộc lộ trong bài thơ. Theo anh (chị), bài thơ gửi đến người đọc thông điệp gì ?
4. Bình luận bài thơ *Việt Bắc* của Tố Hữu.
5. Phân tích đoạn thơ từ câu 17 đến câu 40 của bài *Bác ơi !* để thấy hình tượng Bác Hồ qua ngòi bút của nhà thơ Tố Hữu.

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Muốn bình luận bài thơ *Gánh nước đêm* của Trần Tuấn Khải thì phải xác định thời điểm ra đời của bài thơ thuộc giai đoạn lịch sử nào, ở giai đoạn đó, phong trào yêu nước đã bị trấn áp ra sao, tiếng nói yêu nước buộc phải kín đáo, bóng gió như thế nào (khẳng định nội dung tư tưởng của bài thơ).

Ở giai đoạn giao thời đó, chưa có phong trào Thơ mới, người ta làm thơ theo bút pháp thơ cổ, nhưng đã phá cách, thay đổi hình thức. Lối thơ mượn lời người vợ gánh nước đêm, dùng tích "Nữ Oa vá trời", lời than, gọi đức ông chồng, đường xa gánh nặng,... tính chất tượng trưng rất đậm, hình ảnh cô đọng, sức phản ánh rất mạnh. Đây là một tác phẩm xuất sắc của văn học buổi giao thời.

2. Yêu cầu "cảm nhận" cho phép người làm bài nêu lên những cảm thụ riêng, tất nhiên là phải có lí. Đã có nhiều người bình bài thơ này. Có người nhấn mạnh tình yêu quê hương đất nước. Có người lưu ý tâm trạng bơ vơ, lạc lõng và cô đơn của con người. Các ý kiến đều nhất trí đây là một trong những bài thơ hay bậc nhất của phong trào Thơ mới trước năm 1945. Anh (chị) hãy tìm cho mình một góc độ để cảm nhận bài thơ (hoặc vẻ đẹp, hoặc sự cô đơn lạc lõng của con người, hoặc tình cảm quê hương,...) và phân tích theo góc độ đó xuyên suốt bài thơ.

Người viết bài phải nắm được chi tiết, ngôn từ đặc sắc và khai thác chúng để thể hiện sự cảm thụ và nhận xét của mình.

3. Có nhiều giả thiết về bài thơ, về mối tình của nhà thơ. Hãy trình bày một giả thiết dựa vào một cứ liệu của những người gần gũi nhà thơ cho biết để hình dung tình huống bài thơ được sáng tác và tâm trạng của nhà thơ. Bài thơ để lại thông điệp gì cho người đời ? Đó là khát vọng sống và tình yêu lứa đôi của một người bất hạnh ? Lời trách móc đối với những ai xa lánh ? Một lời kêu gọi sự đồng cảm và thương xót ? Hãy nêu suy nghĩ của anh (chị) về bài thơ.

4. Đã có nhiều ý kiến bình luận về bài thơ *Việt Bắc* của Tố Hữu : *Việt Bắc* là một bài thơ hay bậc nhất trong sáng tác thơ của Tố Hữu ; *Việt Bắc* là một bài thơ trữ tình chính trị ngọt ngào tha thiết, nồng nàn sôi nổi bậc nhất trong thơ ca cách mạng Việt Nam ; *Việt Bắc* đậm đà tính dân tộc ; *Việt Bắc* có nhiều câu thơ lục bát đạt đến mức cổ điển ;... Hãy đọc kĩ bài thơ, tìm hiểu hoàn cảnh ra đời của bài thơ để hiểu tác phẩm được sâu sắc.

Có nhiều cách bình luận bài thơ này. Hoặc là dựa vào các ý đã nhận định kết hợp với cảm thụ riêng mà tổng hợp, xây dựng một bài bình luận. Hoặc là phát triển thật sâu một ý bình luận nào đấy về phẩm chất của bài thơ, cụ thể hoá các biểu hiện của phẩm chất ấy, bằng các ví dụ được phân tích thuyết phục. Hoặc có thể xuất phát từ chỗ đứng hôm nay, phát biểu suy nghĩ về bài thơ của một giai đoạn hào hùng trong lịch sử dân tộc.

5. Đoạn thơ từ câu 17 đến câu 40 trong bài thơ *Bác ơi !* của Tố Hữu tập trung khắc hoạ hình tượng Bác Hồ. Hãy dựa vào ý và hình ảnh trong từng khổ thơ để dựng lại chân dung Bác Hồ và nêu cảm nhận về tấm gương một đời vì dân, vì nước.